

Список використаних джерел:

1. Ананьев Б. Г. Общие вопросы социологической и психологической теории личности / Б. Г. Ананьев // Психология личности. – Т. 2. – Самара, 2000. – С. 52-73
2. Бех І. Д. Виховання особистості: навчально-методичний посібник / І. Д. Бех. – Київ: Либідь, 2003. – 149-160 с.
3. Божович Л. И. Переходной период от младенчества к раннему возрасту / Л. И. Божович, Л. С. Славина // Психологическое развитие школьника и его воспитание. – Москва, 1979. – С. 314-315.
4. Бондаревская Е. В. Бондаревская // Советская педагогика. – 1980. – № 1. – С. 42-49
5. Борышевский М. И. Психологические особенности самосознания подростка / М. И. Борышевский. - Київ: Вища школа, 1980. – 167 с.
6. Выготский Л. С. К вопросу о динамике детского характера / Л. С. Выготский // Собр. соч.: [в 6 т.]. – Москва: Педагогика. – 1984. – Т. 5. – 360 с.
7. Марьенко И. С. Основы процесса нравственного воспитания школьников / И. С. Марьенко. – Москва: Просвещение, 1980. – 183 с.
8. Москалец В. П. Психологія релігії: посібник / В. П. Москалец. – Київ: Академвидав, 2004.– 240 с.
9. Підготовка майбутнього вчителя до морального виховання учнів / авт.кол.: В. К. Демиденко. – Київ: ІЗМН, 1996. – 204 с.
10. Психология личности. – Т. 2. Хрестоматия / под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара : Изд. Дом "Бахрах-М", 1999. – 544 с.
11. Психология. Словарь /под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – Москва: Политиздат, 1990. – 494 с.
12. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии: избр. пед. соч.: [в 2 т.] / К. Д. Ушинский. – Москва: Педагогика, 1974. – Т. 1. – С. 354-385.
13. Целикова О. П. Нравственная целостность личности / О. П. Целикова. – Москва: Наука, 1983. – 158 с.

УДК 159.9

Макара Л. М.

Використання електронних посібників у навчальному процесі початкової школи

Анотація. У статті автор розглядає питання місця електронних посібників у навчальному процесі початкової школи як засобу підвищення ефективності навчання, що сприяє підвищенню пізнавальної активності та активізації навчальної діяльності учнів.

Ключові слова: інформаційні технології, електронний посібник, ефективність навчання, пізнавальна активність.

Аннотация. В статье автор рассматривает вопрос места электронных пособий в учебном процессе начальной школы как средства повышения эффективности обучения, что способствует повышению познавательной активности и активизации учебной деятельности учащихся.

Ключевые слова: информационные технологии, электронное пособие, эффективность обучения, познавательная активность.

L. N. Makara. The use of electronic textbooks in the educational process of primary school.

Summary. In the article the author considers a problem about the place of electronic textbooks in the primary school educational process as a way of improving the efficiency of teaching which facilitates the increase the cognitive activity and activation of pupils' training activity.

Keywords: information technology, electronic user guide, the effectiveness of education, cognitive activity.

Постановка проблеми. Бурхливий розвиток нових інформаційних технологій упродовж останнього часу перетворив комп'ютер на необхідний атрибут сучасного соціокультурного середовища. У системі освіти комп'ютерна техніка є не лише об'єктом вивчення, але й широко використовується як засіб навчання, оскільки має ряд додаткових можливостей, які дозволяють керувати процесом навчання, максимально адаптувати його до індивідуальних особливостей учнів.

Швидкість зміни інформації в сучасному світі висока, тому гостро постає питання формування в дитини оптимальних комплексів знань і способів діяльності, формування інформаційної компетентності, що забезпечить універсальність її освіти. Використання інформаційних технологій у початковій школі дає можливість ефективно формувати стійкий пізнавальний інтерес, уміння і навички, творчий пошук та самостійність школярів у вирішенні поставлених навчальних завдань. З огляду на означене не викликає сумніву актуальність аналізу психологічних особливостей організації навчання у початковій школі із використанням медіатехніки, і зокрема – електронних посібників (ЕП).

Викладення основного матеріалу. Впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) у навчально-виховний процес початкової школи є доцільним і перспективним. Завдяки використанню ІКТ навчальне середовище можна доповнити відео, звуком, анімацією. Усе це здійснює значний вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, підвищенню інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів [2].

Одним із найбільш ефективних засобів навчання у контексті інформатизації та комп'ютеризації освіти є електронний підручник, мета якого полягає в зацікавленні школярів компактним викладенням навчальної інформації, цікавими практичними завданнями, розрахованими на вдосконалення набутих умінь і навичок; у вихованні творчої самореалізації та самовдосконаленні особистості

шляхом індивідуалізації навчання, вільним вибором темпу роботи, місця роботи, часу роботи тощо [цит. за 3, с. 241].

На думку фахівців [1–4], розробка і широке застосування електронних підручників зумовлює технологічне забезпечення процесу індивідуалізації навчання, сприяє вирішенню деяких завдань дистанційного навчання і відкриває перспективи для нового етапу інформатизації навчального процесу. Крім того, електронний підручник дає можливість системно подати навчально-методичний матеріал, зробити його доступнішим для вивчення і відкритим для коригування та подальшого вдосконалення [4].

Електронний підручник має ряд безсумнівних позитивних властивостей, що вигідно відрізняють його від традиційних підручників:

- використання мультимедійних можливостей комп'ютерної техніки щодо звукового супроводу, відео-фрагментів і анімаційних інструментів спираються на фізіологічні особливості сприйняття інформації людиною;
- інтерактивність процесу навчання дозволяє надати учневі за допомогою гіпертексту різноманітну за формою і ступеня деталізації інформацію; при цьому, програма миттєво реагує на дію користувача, тобто відбувається імітація природного спілкування;
- багатоваріантність викладу матеріалу і формування (адаптація) досліджуваного матеріалу згідно початкового рівня підготовки учня, який, в свою чергу, може оцінюватися самою програмою на основі результатів виконаних практичних завдань;
- наявність багаторівневої і різноманітної системи контролю знань – від найпростіших бінарних тестів до інтелектуальних, (експертних) систем і автоматичної діагностики помилок [1, с.78–81; 4].

Звичайно, поряд з очевидними перевагами над традиційним навчальним посібником використання електронного підручника породжує низку питань концептуального плану щодо необхідності створенням можливостей, способів його впровадження. Та, незважаючи на певні недоліки, підручник має право на масове створення і впровадження хоча б тому, що дає змогу трансформувати частину традиційних, рутинних функцій викладача в більш інтелектуальні. Серед них: проведення консультацій з найскладніших навчальних тем і наукових проблем; розроблення нових оригінальних схем інформаційно-освітніх технологій, які акумулюють передовий педагогічний досвід; створення і нарощування навчальних банків показників і знань; досягнення нових форм і методів навчання, адекватних щодо нових інформаційно-освітніх технологій; забезпечення індивідуалізації процесу навчання; пошук необхідних знань в інформаційних телекомунікаційних мережах для поглиблені наукових засад навчальної дисципліни [1, с. 93].

До створення ЕП ставиться ряд дидактичних вимог:

- навчальний матеріал повинен добре бути ілюстрованим, максимально стислим і чітко структурованим;
- текст на екрані не повинен розміщуватися однією прямою лінією, його необхідно розбивати на абзаци;

- кольори повинні бути приємними для сприйняття й не відволікати увагу учнів;
- при поданні навчального матеріалу необхідно уникати скорочень.

Наприклад, фрагмент навчальної програми з інтегрованого курсу «Я і Україна» для 3 класу «Перетворення води. Кругообіг води у природі» може бути представлений у вигляді наочно-дидактичного модуля, що складається із 42 слайдів. Його використання сприятиме формуванню наукового світогляду; ознайомленню молодших школярів з методами пізнання природи; розвитку вміння спостерігати; давати характеристику певним природним явищам, аналізувати і узагальнювати факти, вирішувати творчі задачі. Уявлення про різні стани речовин і про кругообіг води у природі, цілісне і осмислене розуміння цих природних закономірностей не буде формальним, якщо вчитель буде доповнювати ці наочні матеріали проведенням дослідів, пов'язаних з перетворенням води із одного стану в інший.

Висновки. Процес навчання – важливий педагогічний процес, у ході якого відбувається пізнання учнями об'єктів, процесів та явищ навколишнього світу. Школярі у процесі навчання розширюють свій світогляд, набувають знань про природу, суспільство, пізнають навколишній світ. Досягнення найбільш високих результатів у засвоєнні навчального матеріалу учнями забезпечують методично правильно побудовані процеси навчання із урахуванням закономірностей і принципів навчання. Впровадження комп'ютерних технологій у практику навчання є однією з форм підвищення ефективності навчального процесу. Використання електронних навчальних видань сприяє розвитку особистісно орієнтованої моделі навчання, гуманізації навчального процесу, індивідуалізації та диференціації підготовки.

Список використаних джерел:

1. Агеев В. Н. Электронные издания учебного назначения: концепции, создание, использование: Учебное пособие / В. Н. Агеев, Ю. Г. Древс. – Москва: Моск. гос. ун-т печати, 2003. – 236 с.
2. Гриценчук О. О. Використання ІКТ у викладанні суспільствознавчих дисциплін у зарубіжній школі / Олена Олександрівна Гриценчук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/ITZN/em8/content/08goosfi.htm>
3. Токарев Д. В. Психологічні аспекти застосування електронних підручників при викладанні географії / Д. В. Токарев // Актуальні проблеми психології в закладах освіти: зб. наук. праць. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012. – С. 240 – 245.
4. Шепетко Ю. М. Електронний підручник як ефективний засіб підвищення якості освіти / Юлія Миколаївна Шепетко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010 – № 6 (20) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/ejournals/ITZN/em20/content/10symeoq.htm>